

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ 01.01. – 31.12.2023.

O KNJIŽNICI

Hrvatska knjižnica za slijepe je javna ustanova u kulturi koja gotovo šezdeset godina proizvodi naslove u pristupačnim formatima i pruža usluge osobama s teškoćama pri čitanju standardnog tiska. Zadaća knjižnice je na nacionalnom nivou djelovati na izjednačavanju pristupa pisanoj riječi, znanju i informacijama.

VIZIJA

Hrvatska knjižnica za slijepe pruža usluge svim osobama koje ne mogu čitati standardni tisak. Razvojem svojih usluga nastoji zadovoljiti različite kategorije korisnika ovisno o tipu, dobi ali i stupnju informatičke pismenosti. Ona je ishodište narodnim knjižnicama u Hrvatskoj za implementaciju usluga za slijepe i slabovidne korisnike. Daljnji razvoj knjižničnih usluga obuhvaća šire kategorije korisnika – osobe sa disleksijom, teško pokretne osobe, osobe sa psiho-motoričkim oštećenjima i dr.

MISJA

Hrvatska knjižnica za slijepe je javna ustanova u kulturi koja svojim djelatnostima osigurava pristup znanju, informacijama kao i kulturnim sadržajima sa svrhom obrazovanja, informiranja te kvalitetnog korištenja slobodnog vremena svim osobama koje iz nekog razloga ne mogu čitati standardni tisak.

USTROJSTVO KNJIŽNICE

Odjel za posudbu (rad s korisnicima, obrada knjižne građe, organiziranje događanja), *Odjel za proizvodnju zvučnih izdanja* (kompletna produkcija i distribucija zvučnih knjiga i časopisa u tri studija s kopirnicom) i *Brajična tiskara s knjigovežnicom* (kompletna produkcija i distribucija knjiga i časopisa na brajici) te Odjel općih poslova.

FOND

Zvučne knjige u Daisy i MP3 formatu, knjige na brajici i note, Daisy XML i EPUB format, playaway format i muzički CD-i.

ČASOPISI na brajici i u zvučnoj tehnici: *Izbor* (od 1966. godine) spektar članaka iz političke, društvene, domaće i inozemne scene, *Znanost i umjetnost* (od 1979. godine) kultura, književnost, povijest, popularna znanost, putopisi, *Sveta Lucija* (od 2001. godine) duhovna i vjerska pitanja, *Mladost* (od 1981. godine) sport, glazba, kulturni događaji, *Šah* (od 1972. godine) šahovske partije, *Žena* (od 1975. godine) moda, kozmetika, zdravlje, kulinarstvo, vrt i dom.

DJELATNOST

Knjižnica omogućava pristupačnost knjižnične građe i informacija korisnicima s teškoćama pri čitanju standardnog tiska prema njihovim potrebama i zahtjevima. Budući da sama proizvodi fond, u njenom se sastavu nalaze studiji za snimanje zvučnih knjiga i brajlična tiskara. Knjige, časopisi i drugi materijali u pristupačnim formatima ovdje se proizvode, pohranjuju, obrađuju i daju na korištenje. U knjižnici se

priređuju događanja i osmišljavaju radionice, te se vrši ispis i provjera točnosti podataka navedenih Brailleovim pismom na pakiranju lijekova i ostalih proizvoda. Prema potrebi i utvrđenim uvjetima knjižnica pruža druge tehničke i stručne usluge pravnim i fizičkim osobama koje imaju uređena autorska prava, a za potrebe proizvodnje materijala u pristupačnim formatima.

USLUGE

- tiskanje, snimanje i prilagodba naslova s područja lijepe književnosti, stručne literature, časopisa, udžbenika i materijala u pristupačne formate za potrebe korisnika
- pružanje tehničkih i stručnih usluga uz naknadu drugim pravnim i fizičkim osobama koje imaju uređena autorska prava, a za potrebe proizvodnje materijala u pristupačnim formatima
- redovna posudba knjiga u svim formatima i nota na brajici korisnicima diljem Hrvatske putem pošte
- usluga digitalna knjižnica namijenjena direktnom preuzimanju knjiga s interneta
- izravna otprema knjiga dostavnim vozilom korisnicima s područja Zagreba i Zagrebačke županije
- organiziranje izložbi, promocija, književnih tribina, predavanja, radionica, koncerata, kvizova znanja, natjecanja u čitanju i pisanju brajice
- ispis i provjera točnosti podataka navedenih Brailleovim pismom na pakovanju lijekova i ostalih proizvoda uz naknadu stručnih usluga
- suradnja s drugim knjižnicama i srodnim ustanovama u zemlji i svijetu
- tečaj čitanja i pisanja brajice
- korištenje clavinova digitalnog pijanina
- informacije o asistivnoj tehnologiji

FARMACEUTSKE TVRTKE

Hrvatska knjižnica za slijepe kontinuirano od 2013. godine obavlja poslove konzultacija i odobrenja Brailleovog pisma na ambalaži lijekova.

Postupak podrazumijeva implementaciju Brailleovog pisma u skladu s europskim standardima:

- uporaba punog Brailleovog pisma
- provjera teksta na standardnom tisku
- provjera ispravnosti Brailleovog ispisa na ambalaži lijeka

MATIČNA SLUŽBA

Knjižnica obavlja matičnu djelatnost za sve knjižnice u Republici Hrvatskoj koje se bave djelatnošću proizvodnje i nabave knjižnične građe u pristupačnim formatima u svrhu pružanja knjižnične usluge osobama koje ne mogu čitati standardni tisak. Uključena je u rad Središnjeg stručnog vijeća svih matičnih razvojnih službi Republike Hrvatske.

SURADNJA S KNJIŽNICAMA, USTANOVAMA I UDRUGAMA

Hrvatska knjižnica za slijepe surađuje s udrugama, narodnim i školskim knjižnicama i drugim ustanovama kroz organizaciju aktivnosti kao što su predavanja, izložbe, radionice i ostale manifestacije. Narodne, školske i druge knjižnice te ustanove i udruge mogu također ostvariti suradnju s Hrvatskom knjižnicom za slijepe putem učlanjenja. Članom knjižnice može postati ustanova (škola, knjižnica, rehabilitacijski ili obrazovni centar) koja se u svom djelokrugu bavi osobama s teškoćama pri čitanju

standardnog tiska odnosno subjekt koji na neprofitnoj osnovi pruža korisnicima usluge obrazovanja, osposobljavanja, adaptivnog čitanja ili pristupa informacijama, što uključuje i javnu ustanovu ili neprofitnu organizaciju koja iste usluge pruža korisnicima kao jednu od svojih primarnih djelatnosti, institucijskih obveza ili kao dio svojih zadaća od javnog interesa, u skladu s posebnim propisima i Zakonom o autorskim i srodnim pravima.

NAGRADE I PRIZNANJA

2005. – Povelja Republike Hrvatske za uspješno 40. godišnje djelovanje na pružanju knjižničnih usluga za slijepe

2008. – Nagrada Zaklade dr. Ljerk Markić Čučuković za poseban uspjeh u unapređenju bibliotekarstva

2016. – „Knjižnica godine“, nagrada Hrvatskog knjižničarskog društva

2023. – „Visual Impact“, nagrada Međunarodne federacije knjižničarskih društava i ustanova (International Federation of Library Associations and Institutions - IFLA) za najbolji poster „Voices behind words“ (tema postera podcast knjižnice)

Zahvalnice i priznanja za uspješan rad i suradnju Biblioteke za slijepe Crne Gore i Biblioteke za slijepa i slabovidna lica u Bosni i Hercegovini, udruga slijepih iz Hrvatske te Hrvatskog čitateljskog društva (HČD).

1. Posudbeni odjel

Sažeti podaci o fondu, članstvu, uslugama i događanjima

Stanje fonda:

- zvučne knjige 4735
- knjige na brajici 2563 (od toga 650 nota)
- PLAYAWAY FORMAT ZVUČNE KNJIGE: 56
- Daisy 3 XML (TEKSTUALNI OBLIK): 365
- EPUB: 262
- MUZIČKI CD-i: 65

POSUDBA u 2023. godini

- Broj posudbi zvučnih knjiga na CD-ima u 2023. godini: 19.230
- Broj naslova zvučnih knjiga preuzetih s interneta: 27.691
- Broj naslova XML i EPUB knjiga preuzetih s interneta: 344 XML/566 EPUB
- Broj posudbi brajica: 608
- Broj posudbi taktilne slikovnice: 10
- Broj posudbi muzičkih CD-a: 2
- Ukupan broj posuđenih knjiga u 2023. godini: 48.721

Najčitaniji naslovi redovnom posudbom (dolazak/dostava/pošta) u 2023. godini: „Potezna mina“ Lee Child i „Rituali vode“ Eva Garcia Saenz de Urturi.

Najčitaniji naslov hrvatskog autora redovnom posudbom (dolazak/dostava/pošta) u 2023. godini: „Zbogom, Izabel“ Goran Tribuson.

Najčitaniji naslov preuzet s interneta putem usluge „digitalna knjižnica“ u 2023. godini: „Potezna mina“ Lee Child.

Najčitaniji naslov hrvatskog autora preuzet s interneta putem usluge „digitalna knjižnica“ u 2023. godini: „Koko u Parizu“ Ivan Kušan.

ČLANOVI u 2023. godini

- Broj članova koji su u 2023. godini bili aktivni odnosno posuđivali knjige: 1.256
- Broj članova koji posuđuju knjige na brajici: 51
- Broj novoupisanih članova u 2023. godini: 240 (od toga 159 s teškoćama čitanja i disleksijom).
- Podijelimo li ukupan broj posuđenih knjiga s brojem aktivnih korisnika dobivamo podatak o prosječnom čitatelju koji godišnje posudi 39 naslova.

PRODUKCIJA KNJIGA U DOSTUPNIM FORMATIMA u 2023. godini koji su do 31.12.2023. prošli potpunu obradu i ušli u posudbu:

	VLASTITA PRODUKCIJA	DRUGI PROIZVOĐAČI	UKUPNO
ZVUČNE KNJIGE	211	82	293
KNJIGE NA BRAJICI	104	0	104
EPUB	104	2	106
DIGITALIZACIJA	10	0	10
TAKTILNE SLIKOVNICE	0	8	8
DIGITALNA BRAJICA	0	7	7
SVEUKUPNO:	429	99	528

- Zvučne knjige – 211 novih naslova
- Brajica - 104 unesenih novih naslova (nisu svi otisnuti ali su spremni za tisak)
- EPUB – 106 unesenih novih naslova
- 10 naslova digitaliziranih iz fonda Knjižnice
- Drugi izdavači knjiga u pristupačnim formatima ustupili su 79 naslova zvučnih knjiga u 2023. godini na korištenje našim članovima. Od toga Zaklada Čujem, vjerujem, vidim 68 naslova, Knjižnice grada Zagreba 8 taktilnih slikovnica, 2 naslova Gradske skupštine grada Zagreba i Mate d.o.o. 1 naslov
- Knjižnica je iz platforme ABC konzorcija preuzela za članove 18 naslova od toga 7 nota u formatu digitalne brajice.

Broj sati i minuta snimljenih 2023.: 2454 sati:35 minuta.

Broj sati i minuta digitaliziranih 2023.: 343 sati:38 minuta.

Ostale primarne aktivnosti na posudbenom odjelu i u Matičnoj službi

Usluga "Digitalna knjižnica", online posudba odnosno preuzimanje zvučnih knjiga sa servera Knjižnice, pokrenuta je 2015. godine i njena popularnost raste iz godine u godinu. U protekle tri godine je pretekla tradicionalne načine posudbe te je u 2023. godini s mrežne stranice ukupno preuzeto 28.601 zapisa, što iznosi više od polovine ukupnog broja posudbi.

Od 2018. godine korisnici osim preuzimanja zvučnih knjiga imaju mogućnost preuzimanja knjiga u Daisy3 XML formatu koji od studenog 2020. postaje EPUB format. Nastojimo afirmirati taj tip čitanja kojim je moguće čitati knjige uz korištenje govorne jedinice ili brajevog retka. Važnost ovog formata ponajviše je u tome što služi kao temelj za stvaranje drugih formata u knjižnici te se na taj način sve knjige bezobzirno na buduće otpise mogu ponovno izraditi bez dodatnih nabava (posudba).

Uz nekoliko iznimaka sve su zvučne knjige dostupne za preuzimanje kao i kompletan fond knjiga u XML odnosno EPUB formatu.

Također je od kraja 2019. godine omogućeno preuzimanje i časopisa putem usluge "Digitalna knjižnica".

Posudba poštom knjižnog fonda u zvučnoj tehnici na CD-ima korisnicima Knjižnice u Hrvatskoj i u inozemstvu i dalje je popularna varijanta posudbe koju koriste osobe koje se ne mogu služiti računalom ili nemaju nikog tko bi im u tome pomogao.

Posudba poštom knjižnog fonda na brajici korisnicima Knjižnice u Hrvatskoj i u inozemstvu svodi se uglavnom na ustaljeni broj čitatelja. Sve manje članova se aktivno koristi brajicom ali članovi koji je čitaju posuđuju knjige u redovitim vremenskim periodima. Knjižnica nastoji godišnjim natjecanjima u čitanju brajice (kada to epidemiološka situacija dopušta) i beneficijama vezanim uz članarinu čitatelja brajice poticati njezino čitanje.

Dostavu knjiga automobilom korisnicima Knjižnice jednom tjedno na telefonski poziv na kućne adrese, domove za starije i nemoćne osobe i učeničke domove na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije redovito koristi oko 36 članova.

U 2023. godini je knjižnica surađivala s 25 škola, 18 knjižnica, 8 specijalnih centara i domova, 3 udruge i 1 fakultetom.

Standardni knjižničarski poslovi inventarizacije, katalogizacije, klasifikacije novog knjižnog fonda obavljaju se redovito, kao i izrada obveznih primjeraka za Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, te popravljavanje i otpis starih, oštećenih i izgubljenih primjeraka i ažuriranje baze podataka o korisnicima. Ažuriranje popisa novih naslova knjiga na mrežnoj stranici Knjižnice, pretraživanje i rezervacije knjiga putem interneta, objavljivanje popisa novih knjiga u zvučnim časopisima i časopisima na brajici ustaljeni su načini djelovanja Knjižnice prema korisničkoj populaciji. Knjižnični program obrade Metel i dalje vodi informatička kuća POINT d.o.o. Broj unesenih kataložnih jedinica u 2023. je 503.

U 2023. je završena parcijalna revizija koja se na dijelovima fonda provodila od 2020. godine. Za revizijski otpis je predloženo 128 uništenih svezaka, 75 dotrajalih i 269 zastarjelih. Neke prijevode naslova koji se ubrajaju u klasike, a u fondu brajice su otisnuti na ekavici, ćemo u narednom periodu izraditi prema hrvatskom predlošku. Većina otpisanih naslova nije posuđivano godinama. Naslove hrvatskih autora koji su također uglavnom zbog dotrajalosti predloženi za otpis imamo u još jednom ili dva primjerka u fondu. Kada se, nakon odobrenja nadležne matične službe u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, provede predloženi otpis, fond Hrvatske knjižnice za slijepe brojiti će 18379 jedinica knjižnične građe (koji su prošli reviziju) s njezinom materijalnom vrijednosti 2.034.368,76 eura ili 15.326.934,3 kuna.

Na odjelu se vrši i distribucija zvučnih časopisa i časopisa na brajici. Korisnicima koji još nisu ostvarili pravo na uređaj preko HZZO-a ili ga uopće nemaju posuđuju se CD playeri.

O svojem radu Knjižnica informira javnost putem mrežnih stranica u skladu sa standardima pristupačnosti. Facebook stranica Knjižnice se pokazala kao fleksibilna i ležerna inačica informiranja, komunikacije i promidžbe te se na njoj redovito objavljuju zanimljivosti vezane uz rad Knjižnice.

Vijesti iz knjižnice korisnici također primaju putem dvotjednog e-biltena „Redak“.

Snimljeno je 12 epizoda Podcasta Hrvatske knjižnice za slijepe. Urednici su Vanja Rajić i Jelena Lešaja, a gosti su autori čije knjige korisnici mogu posuditi iz fonda knjižnice ili osobe koje su svojim radom vezane uz proizvodnju knjiga u pristupačnim formatima. Sve su epizode dostupne na YouTube stranici knjižnice i poslane su pretplatnicima časopisa Znanost i umjetnost.

Sudjelovanje na stručnim skupovima i savjetovanjima:

- sudjelovanje posterskim izlaganjem na velikom međunarodnom knjižničarskom i informacijskom kongresu IFLA WLIC 2023 u Rotterdamu, prilikom kojeg je Karolini Zlata Radigović i Jeleni Lešaja dodijeljena nagrada za na poster s najboljim vizualnim učinkom.
- sastanci odbora IFLA-ine LPD sekcije za knjižnice koje pružaju usluge osobama s teškoćama u čitanju standardnog tiska održavana su šest puta u virtualnom okruženju, 2 puta na sastanku u Delhiju, Indija i 2 puta u sklopu kongresa IFLA WLIC 2023 (Jelena Lešaja/Karolina Zlata Radigović)
- sastanci radne grupe odbora IFLA-ine LPD sekcije vezani uz izradu smjernica namijenjenih knjižnicama koje pružaju usluge osobama s teškoćama u čitanju održani su šest puta u virtualnom okruženju, 2 puta u Delhiju, Indija, 2 puta u Londonu, Engleska te tijekom IFLA WLIC kongresa 2023. (Jelena Lešaja)
- sastanak u virtualnom okruženju vezan uz platformu ABC konzorcija pri WIPO-u namijenjenu razmjeni naslova u pristupačnim formatima u skladu s Ugovorom iz Marakeša (Jelena Lešaja)
- rad u Hrvatskom čitateljskom društvu i organizacija skupa povodom Međunarodnog dana pismenosti (Karolina Zlata Radigović)
- knjižnica i dalje svojim aktivnostima podržava Nacionalnu kampanju „I JA ŽELIM ČITATI!“ kojom se želi upozoriti hrvatska javnost na probleme osoba s teškoćama čitanja i disleksijom te su Karolina Zlata Radigović i Jelena Lešaja sudjelovale izlaganjem na skupu posvećenom kampanji u Mjesecu hrvatske knjige (listopad 2023.)
- sudjelovanje u radu Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama kroz 4 on-line sastanka i prisustvovanje na Okruglom stolu Komisije u rujnu 2023. godine (Jelena Lešaja)
- aktivno sudjelovanje u radu Komisije za javno zagovaranje i Radne grupe za društvene medije pri Hrvatskom knjižničarskom društvu (Karolina Zlata Radigović)
- predavanje putem Zoom platforme o Hrvatskoj knjižnici za slijepe i njenim uslugama studentima bibliotekarstva s Filozofskog fakulteta u Osijeku i Zadru.
- pisanje članaka vezanih uz Erasmus + projekt (Jelena Lešaja i Karolina Zlata Radigović)
- pisanje članaka vezanih uz nagrađeni poster u sklopu IFLA WLIC 2023 kongresa (Jelena Lešaja i Karolina Zlata Radigović)
- držanje predavanja o Hrvatskoj knjižnici za slijepe i njenim uslugama knjižničarima u sklopu edukacije vezane uz polaganje stručnih ispita (Karolina Zlata Radigović i Jelena Lešaja)

- sudjelovanje u radu Središnjeg stručnog vijeća svih matičnih razvojnih službi Republike Hrvatske (Karolina Zlatar Radigović)
- držanje predavanja o Hrvatskoj knjižnici za slijepe i njenim uslugama u sklopu Stručnog vijeća sveučilišnih matičnih razvojnih službi pri NSK (Karolina Zlatar Radigović i Jelena Lešaja)
- informativni satovi u osnovnim školama vezani uz Hrvatsku knjižnicu za slijepe i njene korisnike (Jelena Lešaja i Dejana Rakić)
- vođenje grupa studenata i međunarodnih stručnjaka prilikom posjeta Hrvatskoj knjižnici za slijepe
- vođenje i druženje prilikom učeničkih posjeta Hrvatskoj knjižnici za slijepe
- kontinuirana promidžba rada Knjižnice putem medija – tisak, zvučni i Brailleovi časopisi, e-bilten, radio, televizija, internet (mrežna i FB stranica kao i gostovanja u radijskim i televizijskim emisijama te u tiskovinama i protalima)
- sudjelovanje u radu Upravnog vijeća Tiflološkog muzeja (Jelena Lešaja)

DOGAĐANJA I AKTIVNOSTI

- 4. siječnja - Obilježen Međunarodni dan brajice i rođendan Louisa Braillea
- 10. siječnja - 14. veljače Hrvatska knjižnica za slijepe sudjelovala je na izložbi u auli Gradske knjižnice u Zagrebu. Izloženi eksponati ocrtavaju prošlost i sadašnjost na knjižnice te njezinu djelatnost. Od izloženih eksponata izdvojeni su brajev primjerak knjige "Šišmiš", kojeg je autor Jo Nesbo osobno potpisao, atlas i priručnici s taktilnim ilustracijama, note na brajici, taktilne slikovnice, reproduktor zvučnih knjiga, heklani vizual hrvatske Brailleove abecede koju je izradila rekreativna grupa prelja O'pleti pod stručnim vodstvom Adraine Meglaj, brajev pisači stroj, uokvirena fotografija Nene Mikulića Vještina čitanja brajice, pobjednica 16. foto natječaja Hrvatskog čitateljskog društva pod nazivom "Smiješak... čitajte!" i skulptura „Čitateljica brajice" Emila Mandarića.“
- 19. siječnja – predavanje u Glovo Technology d.o.o. u sklopu Abilities Weeka s ciljem senzibilizacije zaposlenika vezano uz potrebe i mogućnosti osoba s invaliditetom te učiniti rad u Glovu dostupnim svima. Predavanje su održale Dejana Rakić, Karolina Zlatar Radigović i Jelena Lešaja.
- 27. siječnja – obilježen Međunarodni dan sjećanja na žrtve holokausta
- Povodom obilježavanja Dana sjećanja na žrtve holokausta pozvali smo korisnike da pročitaju naslove iz fonda knjižnice čiji autori iz raznih aspekata pričaju o ovom strašnom porazu čovječnosti.
- 30. siječnja do 1. ožujka – Izložba u prostoru knjižnice pod nazivom Iz riznice knjižnice, izložba rijetkih i starih knjiga. Predstavljeni su taktilni zemljovid kontinenta, biološki atlas, note , slikovnice te najstariji zaštićeni naslovi (19 st.) iz fundusa knjižnice.
- 1. veljače – obilježen Svjetski dan čitanja naglas u suradnji s Hrvatskim čitateljskim društvom.
- 14. veljače – Međunarodni dan darivanja knjiga pod motom "Čitam, dam, sretan sam - svoju knjigu daruj i tuđe srce obraduj“. Odjel za djecu i mladež Gradske knjižnice u Zagrebu darovao je taktilne slikovnice Hrvatskoj knjižnici za slijepe i Centru za odgoj i obrazovanje Vinko Bek. U programu su sudjelovali polaznici glazbene škole El Musicante. Program je podržan uz potporu Hrvatskog čitateljskog društva.

- 10. ožujka – Osnovna škola Ivan Gundulić učenici 2. a razreda posjetili su Hrvatsku knjižnicu za slijepe. Imali su priliku listati i čitati slikovnice za slijepe, upoznati se s brajevim pismom i slušati zvučnu knjigu Ježeva kućica. Posjetili su tonski studio u kojem se snimaju zvučne knjige i tiskaru u kojoj su gledali kako se tiskaju knjige na brajici. Knjige na brajici čitala im je knjižničarka Ivana koja je slijepa od rođenja. Djeca su joj postavila mnoštvo pitanja o njenom školovanju i svakodnevnom životu.
- 17. ožujak, sastanak IFLA LPD sekcije u Delhiju – voditeljica posudbenog odjela Jelena Lešaja prisustvovala je sastanku međunarodne IFLA LPD sekcije koje pružaju usluge osobama s teškoćama čitanja standardnog tiska.
- 27. ožujka do 1. travnja – Erasmus+ projekt "Putevima pristupačnosti". Ravnateljica Karolina Zlatar Radigović, Matija Sinković, Marko Pavić i Jelena Lešaja bili su u studijskom posjetu Danskoj, njihovoj kraljevskoj knjižnici za slijepe (Nota).
- 3. travnja – Hrvatsku knjižnicu za slijepe posjetile su učenice i profesorice OŠ "Ivo Lola Ribar" iz Labina. Rad na projektu kojem je cilj upoznati se s potrebama slijepih i slabovidnih osoba, doveo ih je u Tiflološki muzej i u knjižnicu. Učenicama smo ispričali kratku povijest knjižnice i njezinih usluga, a proveli smo ih kroz sve odjele kako bi mogli steći uvid u proizvodnju knjiga u pristupačnim formatima i usluge namijenjene osobama s teškoćama čitanja standardnog tiska.
- 7. travnja – 12. svibnja, umjetnica Margareta Peršić izložila je svoje lutke u Hrvatskoj knjižnici za slijepe, "O lutkama i svjetlu u prolazu"
- 18. travnja – Dan Hrvatske knjižnice za slijepe. Povodom obilježavanja Dana Hrvatske knjižnice za slijepe uručeno je godišnje priznanje "Antun Lastrić" istaknutim pojedincima zaslužnim za doprinos pismenosti slijepih osoba Vilmi Bilopavlović i Vinku Zrinščaku. Dodijeljene su nagrade za najbolju kratku priču Rolandu Butkoviću, Kristini Krsnik i Tinu Ivanu Marinu. Sve pristigle priče objavljene su u Zborniku kratkopričaša 2023. u zvučnom obliku, EPUB formatu i na brajici.
- 22. travnja – Noć knjige 2023. U sklopu manifestacije tema je bila „Asistivna tehnologija i umjetna inteligencija". U Knjižnici je na spomenutu temu održana tribina na kojoj su sudjelovali informatički stručnjaci Bruno Tot, Hrvoje Katić i Gordan Radić. Rasprava se vodila o govornoj sintezi, pristupačnosti informacija, knjižnih kataloga i dostupnost literature općenito.
- 5. svibnja, ravnateljica knjižnice Karolina Zlatar Radigović i Jelena Lešaja, voditeljica odjela posudbe održale su gostujuće predavanje o Hrvatskoj knjižnici za slijepe za studente Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru u sklopu kolegija Upravljanje zbirkama informacija.
- 4. svibnja, posjet škole za modu i dizajn, vezano uz projekt koji je odobren spomenutoj školi za izradu slikovnica za slijepu i slabovidnu djecu.
- 05. svibnja, pod nazivom "Pričom te zovem" pripovjedačica Margareta Perišić ispričala je i prilagodila jednu narodnu bajku za djecu Centra iz odgoja i obrazovanje "Vinko Bek" i njihovu pratnju te je oživjela sve likove u priči i to uz pomoć djelatnika knjižnice i Centra.
- 8. – 12. svibanj, Erasmus+ projekt, posjet Norveškoj. Zahvaljujući Erasmus+ projektu, djelatnici Hrvatske knjižnice za slijepe: ravnateljica Karolina Zlatar Radigović, Jelena Lešaja, Marko Pavić i Matija Sinković, posjetili su NLB odnosno Norvešku knjižnicu za zvučne knjige i brajicu u Oslu.
- 18. svibanj – ravnateljica Karolina Zlatar Radigović sudjelovala je u programu HR2 i Radio Sljeme vezano uz najavu Državnog natjecanja u brzom i izražajnom čitanju brajevog pisma.
- 15. svibnja do 16. lipnja - "Drveni val", izložba radova od naplavljenog drveta iz mora, autorica Željka Komorčec.

- 20. svibnja – Državno natjecanje u brzom i izražajnom čitanju brajice. Natjecanju je pristupilo 11 odraslih osoba, te 4 učenika. Brzina se mjerila u čitanju nevezanog i vezanog teksta, na brajevom retku, te se ocjenjivala izražajnost čitanja. Pojedine kategorije pratile su komisije u sastavu od tri člana, jedna slijepa osoba i po dvije videće.
- 23. svibnja – Održana je edukacija korisnika za rad u izdavaštvu na novim tehnologijama u prostoru Zaklade "Čujem, vjerujem, vidim" u ulici Andrije Medulića u Zagrebu. Organizirala ju je Generacija.hr, a vodio Marko Pavić, voditelj Brajične tiskare Hrvatske knjižnice za slijepe, koji je govorio o radu tiskare i projektima namijenjenima osobama s oštećenjem vida te o iskustvima drugih knjižnica u okviru Erasmus+ projekta „Putevima pristupačnosti“ koje je imao prilike posjetiti. Edukacija se održala u sklopu projekta "Jednake mogućnosti".
- 31. svibnja – 3. lipnja, održani su 18. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica. Na skupu su sudjelovale ravnateljica knjižnice Karolina Zlatar Radigović i Ljerka Dinjar posterskim izlaganjem te predstavile *Smjernice za pristupačnost u narodnim knjižnicama*. Sudjelovanje je uključivalo tematska predavanja i postersko izlaganje na temu Inovacije su prilika za knjižnice – knjižnice su prilika za inovacije.
- 13. lipnja – u prostorijama knjižnice održana je edukacija slijepih i slabovidnih osoba za rad u izdavaštvu na novim tehnologijama s temom Korektura, rad slijepih u Brajičnoj tiskari i časopisi namijenjeni osobama s oštećenjem vida. Voditeljica radionice bila je Dejana Rakić, djelatnica knjižnice. Edukacija je dio projekta "Jednake mogućnosti" za korisnike ranjivih skupina sufinanciran sredstvima Europskog socijalnog fonda. Nositelj projekta je Generacija.hr – Udruga za promicanje medijske kulture, međugeneracijske solidarnosti i zaštite prava mladih, obitelji i umirovljenika. Zaklada "Čujem, vjerujem, vidim" je partner na projektu.
- 16. lipnja – ravnateljica knjižnice Karolina Zlatar Radigović i Ivana Vinko sudjelovale su s posterskim izlaganjem o Državnom natjecanju u brzom i izražajnom čitanju brajice na stručnom skupu „2deset: dvadeset godina Knjižnice za mlade“ koji se održao u Karlovcu.
- 16. lipnja do 20. rujna – „Ljetna izložba“, izložba radova korisnika programa likovne terapije Centra za odgoj i obrazovanje „Vinko Bek“ pod mentorstvom prof. Tanje Parlov.
- 8. rujna – Organizacija stručno-znanstvenog skupa „U obranu čitanja naglas: poticanje rane i obiteljske pismenosti“ povodom Međunarodnog dana pismenosti s ciljem okupljanja stručne javnosti te poticanja rasprava o pismenosti(ma) i dobrobitima čitanja u hrvatskom društvu u suradnji s Hrvatskim čitateljskim društvom, Školskom knjigom i Odjelom za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru.
- 2. listopada – Sudjelovanje u Nacionalnom kvizu za poticanje čitanja koji je namijenjen učenicima viših razreda osnovnih škola i narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj.
- 02. listopada – 20. studeni Otvorenje izložbe skulptura Emila Mandarića
- Sudjelovanje u desetom podcastu Zagrebačkog knjižničarskog društva gošće su bile Karolina Zlatar Radigović, ravnateljica knjižnice te Jelena Lešaja, voditeljica posudbenog odjela. Djelatnice su pričale o nedavnoj WLIC konferenciji u Rotterdamu, osvojenoj nagradi, podcastu Knjižnice, izazovima s kojima se susreću u radu te mnogim drugim temama.
- Grupa "O'pleti" povodom nadolazećeg Međunarodnog dana bijelog štapa u izlogu svojeg prostora postavila je izložbu s predmetima iz naše knjižnice te Hrvatske udruge za školovanje pasa vodiča i mobilitet. Adriana Meglaj i "O'pleti" su autori heklanog vizuala hrvatske Brailleove abecede koji je trajno izložen u našoj knjižnici.

- 16. listopada, ravnateljica Karolina Zlatar Radigović, kolegice Julijeta Vugrinec i Dejana Rakić te kolege Vedran Vidović i Marko Pavić, prisustvovali su otvorenju Mjeseca hrvatske knjige u novoj zgradi Gradske knjižnice i čitaonice u Vinkovcima.
- 15. listopada – uz proslavu Dana bijeloga štapa gosti HRT-ove emisije koju vodi novinar i književnik Tomislav Šovagović "Na kraju tjedana" bili su predsjednik Zaklade "Čujem, vjerujem, vidim" Mirko Hrkač i tonski snimatelj u Hrvatskoj knjižnici za slijepe Ivan Čorak. Gosti u emisiji govore o svakodnevicu u svojim ustanovama i važnosti osvještavanja problema slijepih i slabovidnih osoba tijekom svih dana u godini.
- 12. listopada – Kolegice Dejana Rakić, stručna suradnica za korekturu i Jelena Lešaja, voditeljica odjela posudbe održale su, radionicu u Osnovnoj školi Josipa Račića povodom Dana bijelog štapa za učenike prvih razreda škole. Učenike su upoznale s taktilnim slikovnicama i aktivnostima Hrvatske knjižnice za slijepe. Dejana je slijepa osoba i posao joj je korigirati pogreške u tiskanim knjigama na Braillovom pismu. Upoznala ih je s poteškoćama u svom školovanju, pokazala kako se pravilno vode slijepa osoba i kako koristi bijeli štamp dok je Jelena pokazala učenicima zvučnu loptu s praporcima, kako ispravno opipati točkice, kako izgleda Rubikova kocka za slijepe osobe. Na kraju su učenici imali priliku postavljati pitanja i pobliže vidjeti pribor koji su donijeli. Najveću pozornost privukao je atlas izrađen za slijepe osobe.
- 11. – 14. listopada 2023. – 14. savjetovanja za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj – s međunarodnim sudjelovanjem. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu bila je glavni organizator 14. savjetovanja za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj – s međunarodnim sudjelovanjem (Dubrovnik, Studentski dom Sveučilišta u Dubrovniku, Suorganizatori ovogodišnjeg savjetovanja bili su Hrvatsko knjižničarsko društvo (Sekcija za narodne knjižnice), Dubrovačke knjižnice – Narodna knjižnica Grad i Knjižničarsko društvo Dubrovnik. Partneri Savjetovanja su Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Ljubljani, Savez knjižničarskih društava Slovenije i slovenska Udruga narodnih knjižnica. Tema ovogodišnjeg savjetovanja bila je: Narodne knjižnice – stabilnost i održivi razvoj. Cilj 14. savjetovanja bio je obuhvatiti alternativne izvore financiranja, uključujući fondove Europske unije, koji ispunjavaju ciljeve održivog razvoja te usmjeravaju razvoj knjižnica prema društveno uključivoj i digitalnoj knjižnici (ESIF 2021. – 2027.) te cjeloživotnom obrazovanju (program Erasmus+). Uz primjenu alternativnih modela financiranja knjižnica te zelenu i digitalnu tranziciju, pozornost je usmjerena na zaštitu okoliša te energetske učinkovitost s ciljem implementiranja održivog razvoja u akcijske i strateške dokumente knjižnica. Bila je ovo prilika za Hrvatsku knjižnicu za slijepe da se upozna s radom drugih ustanova koje su korisnice Erasmus+ programa, ali i da se poveže s drugim narodnim knjižnicama koje rade sa slijepim i slabovidnim korisnicima odnosno sa svim korisnicima koji imaju poteškoće u čitanju standardnog tiska što je uređeno i Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica. Ovom Savjetovanju prisustvovala su Karolina Zlatar Radigović, ravnateljica knjižnice i Ljerka Dinjar, voditeljica odjeljka za informiranje i marketing.
- U organizaciji Hrvatskog čitateljskog društva 23. listopada odvijao se virtualni maraton čitanja pod nazivom Minuta za čitanje u okviru tradicionalne manifestacije "Mjesec hrvatske knjige" koja je ove godine posvećena prevoditeljicama i prevoditeljima. Korektorica Dejana Rakić, djelatnica Hrvatske knjižnice za slijepe čitala je knjigu pomoću brajegov retka.
- U sklopu Mjeseca hrvatske knjige, knjižnica organizira kratki intenzivni radionicu osnova engleskog jezika u knjižnici u suradnji s Centrom za strane jezike Filozofskog fakulteta u

Zagrebu. Tečaj se odvijao u dvije različite skupine, odrasli i srednjoškolci u periodu između 23.10. i 14.12., 2x2 školska sata tjedno, ponedjeljkom i srijedom, unutar radnog vremena Hrvatske knjižnice za slijepe. Po završetku tečaja ćemo izraditi priručnik osnova engleskog jezika u zvučnom obliku te na brajici i u EPUB formatu.

- 11. studenog održan je 9. Kviz znanja. Voditelj je kao i uvijek bio poznati kvizoman i redatelj, neponovljivi Mario Kovač, a natjecalo se 6 ekipa. Dok su se ekipe dogovarale i znojile nad odgovorima, publika se odlično zabavljala uz dobru glazbu i dinamiku pitanja. Ekipa "Otpisani" osvojila je 35 bodova i plasirala se na 3. mjestu, "Ćorci" su zauzeli 2. mjesto s 37 bodova, a prvo su mjesto osvojili zadarski "Dupini" s 38 bodova.
- 15. studenog učenici Škole za modu i dizajn koji u okviru projekta Krojači čarobnjak promoviraju struku i vještine modnih dizajnera, modnih tehničara, krojača i galanterista. Projekt financira Ministarstvo kulture i medija u sklopu programa Razvoj publike. Učenici u suradnji s nastavnicima će, izradom taktilne i interaktivne slikovnice, slijepoj i slabovidnoj djeci dočarati povijest odijevanja od pećinskih početaka do danas, od krzna i kože, preko pamuka do sintetike. Skraćena verzija priče bit će otisnuta na brajici i na krupnom tisku zajedno s bogatim taktilnim ilustracijama, a integralni dio teksta snimili su u studiju Hrvatske knjižnice za slijepe.
- Održan je seminar za knjižničare, arhiviste i muzealce u Poreču od 29. 11. do 1.12. pod nazivom Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture, zaštita u kriznim situacijama. Bila je ovo prilika za djelatnike knjižnice da se upoznaju s procesom digitalizacije u velikim ustanovama iz srodnih područja, ali i da poslušaju iskustva i izazove kolega koji su se bavili tim segmentom rada. Vrijedan je to doprinos za pripreme naše knjižnice koja od iduće godine kreće s postupkom pretvorbe gradiva u digitalni oblik (digitalizacije) čija je svrha očuvati vjerodostojnost digitalnih preslika gradiva i mogućnost da se preslike koriste kao jednakovrijedne izvornome gradivu. Na povratku u Zagreb, knjižničari su stali u Puli te posjetili Sajam knjige u Istri.
- 5. prosinca u knjižnici je održano predstavljanje nedavno objavljene notne zbirke „Sabrana djela za gitaru“ muzičara, profesora gitare i našeg korisnika, Predraga Krajnovića. Na samom događanju izvedeno je i devet Predragovih kompozicija. Sve kompozicije za ovu priliku odsvirali su njegovi bivši učenici, koji su sada profesionalni muzičari.
- 7. prosinca održano je događanje pod naslovom DRUGAČIJI SI, TO JE BAŠ COOL, postavljen prema šaljivim pričama iz svakodnevnog života osoba oštećena vida. Na zabavan način prikazuju se banalne situacije osoba s invaliditetom, pri čemu dokazujemo kako svi možemo ponešto naučiti. Glavne teme su: razbijanje stereotipa, prihvaćanje različitosti i pronalaženje vrijednosti kod svakog pojedinca. Izvodile su: Kristina Krsnik, Danijela Vidas, Adriana Katić i Anita Matković. U drugom dijelu događanja sudjelovali su i učenici COO Vinko Bek, Lana Fišer i Mate Bralić uz glazbenu pratnju prof. Ružice Rašpolić.
- 08. prosinac do 19. siječnja, Vile i vilenjaci - izložba umjetnice Tihane Ostreš.
- Portal Moderna vremena objavio je intervju s ravnateljicom knjižnice na poziv novinarke Petre Miočić Mandić a za potrebe projekta "Žene u suvremenom hrvatskom nakladništvu".
- 22. prosinca ravnateljica Karolina Zlatar Radigović te djelatnici knjižnice Ljerka Dinjar, Danijela Marušić, Marijana Gorjanc i Vedran Vidović bili su na otvorenju Gradske knjižnice u Rijeci.

Dodatni posao koji se obavlja u sklopu posudbenog odjela:

Odobrenja Brailleovog pisma na ambalaži lijekova

Hrvatska knjižnica za slijepe kontinuirano obavlja poslove konzultacija i odobrenja Brailleovog pisma na ambalaži lijekova. Prema evidenciji za 2023. godinu napravljeno je bilo 228 Brailleovih odobrenja za farmaceutske tvrtke s kojima imamo sklopljene Ugovore o suradnji.

2. Odjel snimanja zvučnih izdanja

U periodu od **1.1.2023. do 31.12.2023.** u studijima odjela za proizvodnju zvučnih izdanja i kod spikera koji snimaju u drugim prostorima, snimljeno je i editirano **211** naslova svjetskih i hrvatskih autora. Sve nove knjige izrađene su u četiri primjerka na CD te pohranjene na serveru knjižnice. Za sve knjige omogućeno je preuzimanje preko web stranice knjižnice kroz katalog zvučnih knjiga.

Digitalizirano je 10 knjiga sa magnetofonskih vrpca i konvertirane su u Daisy format:

1. Gross, Mirjana - Historijska znanost : razvoj, oblik, smjerovi
2. Petešić, Ćiril - Katoličko svećenstvo u NOB-u : 1941-1945.
3. Krleža, Miroslav - Dnevnik 1914-17.
4. Krleža, Miroslav - Dnevnik : 1918-22.
5. Krleža, Miroslav - Dnevnik 1933-42.
6. Krleža, Miroslav - Dnevnik : 1942.
7. Krleža, Miroslav - Dnevnik 1958-69.
8. Tito, Josip Broz - Intervjui
9. Car Emin, Viktor - Iza plime
10. Prus, Boleslav - Lutka 1 i 2

Neke knjige pokazale su se oštećenima te se od istih odustalo.

Osim online posudbe veliki je broj korisnika kojima kopiramo knjige na memorijske kartice i USB medije.

Vrši se i dostava knjiga automobilom na kućne adrese za teško pokretne članove i korisnike domova za umirovljenike.

Snimanje, kopiranje i distribucija bespovratnih kopija zvučnih časopisa čiji je izdavač Hrvatska knjižnica za slijepe, u Daisy formatu na CD-u:

- *Izbor* – članci različitih sadržaja iz časopisa na standardnom tisku; izlazi jednom mjesečno
- *Sveta Lucija* – članci religioznog karaktera iz srodnih časopisa na standardnom tisku; izlazi mjesečno
- *Znanost i umjetnost* – članci s područja popularne znanosti i umjetnosti iz različitih časopisa na standardnom tisku; izlazi jednom mjesečno; objavljivanje zvučnih priloga događanja u knjižnici
- *Žena* – članci iz časopisa na standardnom tisku namijenjeni ženama; izlazi jednom u dva mjeseca

Snimanje, kopiranje i distribucija bespovratnih kopija zvučnih časopisa čiji je izdavač Hrvatski savez slijepih, u Daisy ili mp3 formatu na CD-u:

- *HSS info* – glasilo Hrvatskog saveza slijepih
- *Riječ slijepih*

Snimanje, kopiranje i distribucija bespovratnih kopija zvučnih časopisa čiji je izdavač Udruga slijepih Zagreb:

- Vidici

Snimanje, kopiranje i distribucija bespovratnih kopija zvučnog časopisa čiji je izdavač radio klub Louis Braille, u Daisy formatu na CD-u:

- CQ radioamateri – jedini časopis namijenjen slijepim radioamaterima; izlazi jednom u dva mjeseca

Za druge izdavače snimljeni su i editirani razni materijali i knjige:

Za Tiflološki muzej:

1. Zvučni vodič kroz stalni postav Tiflološkog muzeja za slijepe osobe
2. Vodič za izložbu

Mate marketing tehnologija:

1. Antikorupcija
2. Psihologija novca

Škola za modu i dizajn:

1. Čarobni ormar

Ostala produkcija zvučnih izdanja u 2023.

1. Za Grad Zagreb - Zagrebačka strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2023. do 2025.
2. Za Radio klub slijepih Louis Braille – Editiranje snimljenih intervjua Save Golića.

Za časopise i knjige utrošeno je oko 6000 CD-a.

Za popravke oštećenih knjiga utrošeno je oko 300 CD-a.

Audicije: u proteklom periodu održano je 36 audicija za spikere.

3. Brajična tiskara

U Brajičnoj tiskari rade se brajeve knjige i časopisi, te se iste te knjige i časopisi rade u digitalnom obliku. U tiskari se umnaža na brajicu za potrebe naših korisnika i studenta: brošure i knjige, korigira se brajica, prepisuju se na brajicu brošure, letci, katalogi i drugi potrebni sadržaji. Za učenike i studente članove knjižnice umnažamo besplatno.

KNJIGE

Ukupno je obrađeno **104** knjiga u EPUB, što čini **31837** stranica standardnog tiska, a u prijevodu na brajicu to je **494** svezaka koje čini **57722** brajevih stranica.

ČASOPISI

U Brajičnoj tiskari izdani su sljedeći časopisi:

1. **Žena**; 6 brojeva
2. **Podlistak časopisu Žena** 6 brojeva
3. **Mladost**; 6 brojeva
4. **Riječ slijepih**; 6 brojeva
5. **Šah**; 6 brojeva
6. **Podlistak ZUM**; 10 brojeva za potrebe Hrvatskog saveza slijepih

Ukupno je otisnuto **39** časopisa, što čini **48501** otisnutih (obostranih) brajevih stranica podijeljenih u **1692** sveska u nakladi od **1347** primjeraka.

Za članove i druge stranke otisnuto je **27298** brajevih stranica podijeljenih između projekata, priručnika, udžbenika, skripti za studente i priloga za časopise kalendara za 2023. godinu.

Također je za potrebe naših korisnika otisnuto **36** naslova knjiga, u **155** sveska iliti **9729** obostranih brajevih stranica.

KNJIGOVEŽNICA

Knjigovežnica je sastavni dio brajične tiskare u kojoj se uvezuju knjige i časopisi.

Za potrebe posudbe novih naslova u knjižnici uvezen je **21** naslov odnosno **95** svezaka knjiga čije su korice dane na ispis vanjskom suradničkom poduzeću.

Karolina Zlatar Radigović, ravnateljica